

Kommunstyrelsen

Medborgarförslag om klimatprogram för Nackas kommunala förskolor och skolor

Inkom den 1 december 2022

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens miljöutskott föreslår kommunstyrelsen att fatta följande beslut.

Kommunstyrelsen noterar att kommunen redan antagit ett miljöprogram samt ett klimatanpassningsprogram som berör alla kommunala verksamheter i Nacka kommun. Det innebär bland annat att:

1. Flera av de konkreta punkter som medborgaren föreslår är aktiviteter och åtgärder som redan pågår i kommunen och i verksamheterna. Bland annat genom det arbete som sker med trygga skolvägar, gröna och klimatanpassade skolgårdar samt klimatarbete i verksamhet och undervisning.
2. Utifrån Nackas styrmodell och styrprincip om delegerat ansvar och befogenheter har kommunala verksamheterna stort utrymme att själva besluta hur verksamheten ska utformas och drivas vilket även inkluderar arbetet för att nå kommunens uppsatta miljö- och klimatmål.

Medborgarförslaget är därmed färdigbehandlat.

Sammanfattning

En medborgare har tillsammans med en namnsamling med 37 underskrifter inkommit med ett förslag om att Nacka kommun ska anta ett klimatprogram för kommunens alla förskolor och skolor. Förslaget innehåller tre områden: trygga skolvägar, gröna och klimatanpassade skolgårdar samt införande av konkret klimatarbete i verksamhet och undervisning.

Miljöenheten ser positivt på de förslag som medborgaren lämnat in tillsammans med de 37 namnunderskrifterna. Flera av de punkter som medborgaren föreslår är aktiviteter och åtgärder som redan pågår i kommunen och i verksamheterna, bland annat genom det arbete som sker med trygga skolvägar, gröna och klimatanpassade skolgårdar samt klimatarbete i verksamhet och undervisning.

Enligt Nackas miljöprogram 2016–2030 framgår att kommunen delegerar ansvar och befogenheter till lägsta effektiva nivå, vilket innebär att arbetet med miljömålen genomförs av dem som känner en verksamhet bäst. Samarbete mellan kommunens egna verksamheter, företag och invånare i Nacka är grunden till ett bra miljömålsarbete. Utifrån Nackas styrmodell och styrprincip om delegerat ansvar och befogenheter har kommunala verksamheterna stort utrymme att själva besluta hur verksamheten ska utformas. Ansvaret för verksamhetens mål, organisation, ekonomi, resultat, personal, arbetsmiljö och utveckling ska ligga på lägsta effektiva nivå. Det gäller även verksamheternas arbete för att nå kommunens uppsatta miljö- och klimatmål.

Förslagen i medborgarförslaget

En medborgare har tillsammans med en namninsamling med 37 underskrifter inkommit med ett förslag om att Nackas kommunala förskolor och skolor ska anta ett klimatprogram. Syftet med medborgarförslaget är att minska utsläppen och växla upp klimatanpassningen.

Medborgarförslaget innehåller tre områden:

- Trygga skolvägar
Förslag om satsningar för att möjliggöra att alla barn kan ta sig till skolan på ett tryggt och klimatsmart sätt samt att införa mätningar av luftkvalitet utanför alla skolor och förskolor.
- Gröna och klimatanpassade skolgårdar
Förslag om att skolgårdar ska klimatanpassas, möjliggöra odling på förskolor och skolor samt att arbeta med utomhuspedagogik.
- Konkret klimatarbete i verksamhet och undervisning
Förslag att alla skolor får stöd i att kartlägga, prioritera och hantera utsläppen inom verksamheten, att installera solpaneler och använda grön el samt att genomföra åldersanpassad klimatundervisning.

Enhetens utredning och bedömning

Miljöenheten ser positivt på de förslag som medborgaren lämnat in tillsammans med de 37 namnunderskrifterna. Flera av de punkter som medborgaren föreslår är aktiviteter och åtgärder som redan pågår i kommunen och i verksamheterna, bland annat genom det arbete som sker med trygga skolvägar, gröna och klimatanpassade skolgårdar samt klimatarbete i verksamhet och undervisning.

Enligt Nackas miljöprogram 2016–2030 framgår att kommunen delegerar ansvar och befogenheter till lägsta effektiva nivå, vilket innebär att arbetet med miljömålen genomförs av dem som känner en verksamhet bäst. Samarbete mellan kommunens egna verksamheter, företag och invånare i Nacka är grunden till ett bra miljömålsarbete. Utifrån Nackas styrmodell och styrprincip om delegerat ansvar och befogenheter har kommunala verksamheterna stort utrymme att själva besluta hur verksamheten ska utformas. Ansvaret för verksamhetens mål, organisation, ekonomi, resultat, personal, arbetsmiljö och utveckling

ska ligga på lägsta effektiva nivå. Det gäller även verksamheternas arbete för att nå kommunens uppsatta miljö- och klimatmål.

Nedan kommer en kortare summering av respektive aktivitet.

Trygga skolvägar

Kommunen arbetar kontinuerligt med trafiksäkerhetshöjande åtgärder där mycket fokus ligger på åtgärder kring skolor och idrottsanläggningar. Nacka kommuns trafiksäkerhetsarbete utgår från *nollvisionen*, ett ställningstagande att ingen ska dödas eller skadas allvarligt i trafiken. Under 2022 byggde Nacka kommun ut tio trafiksäkerhetshöjande åtgärder varav åtta av dessa var i direkt anslutning till en skola. Dessutom framgår det i den Mål och budget för mandatperioden 2022–2026, bland annat att stärka miljö- och klimatarbetet i kommunen. Som en del i detta arbete ska ett särskilt ”säkra skolvägar-paket” starta där cykelöverfarter blir tydligt uppmärkta utanför alla skolor och längs större skolvägar. Det finns också separata mål för resor med cykel och kollektivtrafik.

Kommunen har också ett flertal pågående projekt för att öka det hållbara resandet i Nacka kommun, bland andra att fler ska gå, cykla och åka kollektivt till skolan.

I kommunen görs årligen beräkningar av luftkvaliteten i kommunen. Dessa baseras på data från mätningar på andra platser i länet och simuleringar utifrån trafikmängder och andra kända utsläppskällor i kommunen, och ger en bra bild av luftkvaliteten i Nacka. Nackas miljöprogram 2016–2030 innehåller målet Frisk luft, där en av mätpunkterna är att vi mäter halter av partiklar vid alla förskolor och skolor.

Gröna och klimatanpassade skolgårdar

Kommunen arbetar även med hållbara utemiljöer i förskola och skola. Det finns ett generellt utemiljöprogram för förskolor och skolor som belyser vikten av utemiljöer som stimulerar lek och bjuder in till pedagogisk verksamhet.

Under 2018–2020 genomförde Valfärd skola tillsammans med forskare vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) utvecklingsprojektet ”Hållbar utemiljöförvaltning” i förskolor, vilket mynnade ut i ett väglednings dokument för ”Hållbara utemiljöer i förskolan” och verktyg för att utveckla utemiljön på förskolor.

Under 2022 antogs ett program för klimatanpassning (KFKS 2022/27) i kommunen. Syftet är att bidra till att minska konsekvenserna av ett förändrat klimat i Nacka, samt utveckla Nacka kommuns proaktiva och systematiska klimatanpassningsarbete. En åtgärd i programmet är att genomföra åtgärder på allmän platsmark och kommunala fastigheter som kan sänka temperaturen lokalt på platser som utpekats som värmeöar eller där sårbara grupper vistas, vilket också innefattar åtgärder som görs på skolgårdarna. Programmet ska följas upp årligen med start 2023.

Konkret klimatarbete i verksamhet och undervisning

Valfärd skola har genomfört ett flertal särskilda satsningar för att ge lärare stöd och ökad

kompetens inom naturvetenskap och teknik, där frågor som rör energi/klimat och hållbarhet utgör en viktig del.

Undervisningsmaterial och lärarfortbildning om energi/elektricitet, klimat- och hållbarhetsfrågor sker bland annat genom PEAK, som är ett lärarnätverk (för åk 1-6). I samband med WWF:s Earth Hour genomför deltagande lärare ett gemensamt temaarbete med sina klasser (till exempel Hållbara transporter, Kretslopp, Kläder, Plast, Rent vatten). Elevernas arbeten har visats upp i entrén till Nacka stadshus och i Dieselverkstaden.

För förskolan finns sedan 1998 ett skolutvecklingsprogram NTA (Naturvetenskap och Teknik för Alla) som erbjuder lärare undervisningsmaterial och kompetensutveckling i 29 olika teman inom naturvetenskap, teknik och matematik. NTA och PEAK arrangerar gemensamma kompetenshöjande diskussionsträffar, föreläsningar, workshops och konferenser för lärare som undervisar i naturvetenskap och teknik. Exempelvis har en workshop genomförts i samarbete med Den Globala Skolan i syfte att inspirera lärare att arbeta med FN:s 17 globala mål i undervisningen.

I våra kommunala skolor genomförs vartannat år innovationstävlingen ”Hållbar utmaning”, där elever i årskurs 1-9 får utforma egna konstruktioner eller förslag på hållbara lösningar för våra framtidsutmaningar. Elever får presentera sina innovationer för en jury som består av bland annat tjänstemän från kommunen, lärare, forskare och representanter från branschen.

Välfärd skola satsar även på kompetenshöjande insatser kopplat till måltiderna, riktade till måltidspersonal, lärare och pedagoger. Insatserna möjliggör samverkan i verksamheterna kring måltiderna och att de kan användas som ett pedagogiskt verktyg och ge barn och elever kunskap om en hållbar livsstil. Detta sker exempelvis genom ett så kallat certifieringsprogram som bygger på vägledningsdokumentet Hållbara måltider, där miljösmarta måltider är en viktig del. Syftet med certifieringsprogrammet är att öka kunskapen om hållbara måltider i hela förskolans och skolans verksamhet.

Utöver detta framgår det i mål och budget 2023-2025 att kommunen ska förstärka miljö- och klimatarbetet. Bland annat handlar det om att skynda på och öka takten för insatser som bidrar till lägre klimatpåverkan genom exempelvis fler laddplatser och snabbbladdstationer. Andra åtgärder som lyfts är att utveckla arbetet med att minska klimatpåverkan från livsmedelsinköpen, som även är ett av målen i Nackas miljöprogram. En annan åtgärd är att solceller ska installeras på alla kommunala tak där det är lämpligt, senast 2026. Handlingsplaner för dessa åtgärder ska tas fram under 2023 och resurser avsättas. Kommunen ska därutöver fortsatt köpa in 100% el med Bra miljöval som miljömärkning.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Allt miljöarbete leder till minskad negativ påverkan på barn och bättre förutsättningar för deras framtid och är således positivt för barnen.

Bilagor

Bilaga 1. Medborgarförslag om ett klimatprogram för kommunens alla förskolor och skolor

Charlotte Persson
Miljö- och klimatdirektör samt tf Miljöchef
Miljöenheten

Anastasja Stengred
Miljösamordnare/-strateg
Miljöenheten